

Politieke en bestuurlijke integriteit

Wat is integriteit?

Ben ik dan niet integer?

‘Een beetje integer bestaat niet’ (Ien Dales)

Integer zijn en integer handelen

Verschil tussen maatschappelijke en persoonlijke integriteit

Het in u gestelde vertrouwen

Integriteit: waar hebben we het eigenlijk over?

- **Corruptie**
- **Fraude, diefstal en verduistering**
- **Dubieuze giften of beloften**
- **Belangenverstrengeling**
- **Misbruik en manipulatie van informatie**
- **Misbruik van bevoegdheden**
- **Verspilling en wanprestatie**
- **Omgangsvormen (intimidatie, discriminatie)**
- **Misdragingen in vrije tijd**

Integriteit

- Don't do what you don't do when everyone is watching
- Kan het op de voorpagina van de krant ?

Gedragcode

- Voorlaatste raad 'oud-Groningen': commissie cultuurverandering
- Bij opheffing: meer aandacht voor integriteit, gesprek over houding en gedrag voortzetten
- Ook landelijk meer aandacht, nieuwe gedragscode VNG
- Vorige raad: heisessies > nieuwe gedragscode

Gedragcode (vv)

- Voorheen raad en college apart, nu ineen
- Inhoud: aanvullende afspraken bij wettelijke voorschriften (deze ook opgenomen)
- Status:
 - niet juridisch bindend (i.t.t. wettelijke bepalingen)
 - ‘gentlemen’s agreement’
 - te allen tijde op aanspreekbaar
 - bij schending vertrouwen ter discussie

Gedragcode (vv)

- Inhoud
 - Preambule (o.a. wettelijke grondslag, doel en status)
 - I. Belangenverstrengeling
 - II. Informatie
 - III. Geschenken, diensten en uitnodigingen
 - IV. Gemeentelijke voorzieningen en bestuurlijke uitgaven
 - V. Houding en gedrag algemeen
 - Bijlage: tekst van de wettelijke bepalingen

I. Belangenverstrengeling

Niet verenigbare functies en werkzaamheden
op basis van de Gemeentewet en AWB

- Geloofsbrieven onderzoek naar nevenfuncties en incompatibiliteiten raadsleden
- Verboden handelingen
(niet werkzaam zijn voor of namens de gemeente)

Deelname aan stemming en besluitvorming

- Stemplicht, tenzij
- Stemverbod bij een persoonlijk belang dan wel van familie, vrienden of als vertegenwoordiger van iemand
- De raad heeft de zorgplicht om onzuivere besluitvorming te voorkomen

Deelname aan stemming en besluitvorming

Afspraken:

- Persoonlijk belang altijd melden met opgaaf van reden voorafgaande aan de stemming + verzoek om aantekening in de notulen
- Voorafgaande aan de beraadslagingen melden bij uw eigen fractie en niet de woordvoering doen op het onderwerp

Deelname aan besluitvorming

Afspraken:

- Wees zelf open en transparant over belangen en motieven, raadpleeg bij twijfel anderen
- Bespreek bij twijfel over een handelswijze het met de persoon die het betreft (elkaar behoeden i.p.v. afrekenen)

Overige afspraken i.v.m. onafhankelijkheid

- Opgave doen van substantiële financiële belangen in ondernemingen en organisaties bij zakelijke betrekkingen met de gemeente, ook actueel grondbezit of voorgenomen vastgoedtransacties
- Opgave van persoonlijke betrekkingen met private partijen waarmee gemeente een samenwerkingsrelatie heeft of wil aangaan
- Zich verplichten één jaar na beëindiging raadslidmaatschap niet ambtenaar te worden

I. Belangenverstrengeling

- Dilemma

Aan de overkant van uw huis is de gemeente iets van plan dat tot waardevermindering van uw huis zal leiden. Daar bent u als huiseigenaar niet blij mee. Er is een informatieavond waar een ambtenaar de buurt komt informeren?

Gaat u hier naartoe? Stelt u een vraag?

Zou u zich kenbaar maken als raadslid? Zou u lid worden van de actiegroep tegen de gemeente?

II. Informatie

Vertrouwelijk om gaan met gevoelige informatie

- Een ieder die is betrokken bij de uitvoering van de taak van een bestuursorgaan en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijke karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens
- Bij opzettelijke schending van bovenstaande, straf max. een jaar of geldboete 4de categorie

II. Informatie

Vertrouwelijk om gaan met gevoelige informatie

Art. 25 Gemeentewet: Geheimhouding wordt opgelegd op grond van een belang genoemd in art 10 WOB

Dit kan stukken , maar ook bijeenkomsten betreffen ingeval van:

- Economisch/financieel belang gemeente
- Persoonsgegevens ivm inbreuk op persoonlijke levenssfeer
- Voorkomen van onevenredige benadeling of bevoordeling
- Het onder de rechter ligt, onder inspectie, controle of toezicht is
- De veiligheid kan worden geschaad

Geheimhoudingsprotocol 2019

Openbaar, tenzij

Twee smaken: Openbaar en Geheim

Privacygevoelige informatie achter de code op internet
(evt. geanonimiseerde versie openbaar)

Opleggen geheimhouding stukken en besluiten duidelijk
kenbaar maken en worden achter code verstrekt

Bekrachtigen geheimhouding met reden en mogelijk
horizonbepaling (Voorwaarde, datum of NTB)

Geheimhoudingsprotocol 2019

Vergaderen in beslotenheid

- Op verzoek van 1/5 deel van aanwezige leden of de voorzitter
- Op voorstel bepaalt meerderheid van de commissie / raad of deuren dicht blijven
- Voorzitter stelt geheimhouding voor van behandelde ingeval van art.10 WOB belang
- Jaarlijkse check mogelijk opheffen geheimhouding van stukken en bijeenkomsten

Geheimhoudingsprotocol 2019

- Informele raads- en commissievergaderingen
Op verzoek van college, burgemeester, raad of commissie indien meerderheid fracties akkoord is
- Besloten zijn bijeenkomsten van technische, procedureel en/of huishoudelijke aard
- Werkbezoeken niet openbaar, tenzij
- Hoorzittingen en expertmeetings openbaar, tenzij (i.v.m. transparantie alles wel op RIS melden)

Gedragcode informatie

Afspraken:

- U betracht maximale openheid over beleid, beslissingen en uw beweegredenen
- U zorgt ervoor dat geheime gegevens zowel fysiek als digitaal beveiligd zijn tegen raadpleging door derden
- U maakt niet ten bate van uzelf of van familie, vrienden of bekenden gebruik van verkregen informatie als raadslid

II. Informatie

- Dilemma

Een vriend is van plan een huis te kopen. Op het perceel ernaast ligt een bestemming voor een gebouw met een maatschappelijke functie. U weet uit vertrouwelijke informatie dat daar een opvang voor (ex) verslaafden komt.

Wat doet u?

III. Geschenken, diensten en uitnodigingen

- Eed / verklaring en belofte:
 - Geen giften of gunsten geven of beloofd om tot lid van de raad te worden benoemd
 - Noch rechtstreeks noch middellijk
 - Onder welke naam of voorwendsel ook
 - Impliceert ook dat je geen giften of gunsten aanneemt ter beïnvloeding van je werk als raadslid (>> gedragscode)

III. Geschenken, diensten en uitnodigingen (vv)

- Gedragscode
 - Accepteer geen geschenken, faciliteiten, diensten i.r.t. functie met waarde boven 50 euro
 - Als weigeren/terugsturen niet kan > overdragen aan gemeente
 - Accepteer alleen bij hoge uitzondering uitnodigingen (etentjes, excursies, evenementen) op kosten van derden i.r.t. functie
 - Alleen indien van belang voor je werk als raadslid én schijn van beïnvloeding minimaal

III. Geschenken, diensten en uitnodigingen (vv)

- Dilemma 1 (geschenk)
 - *U heeft zich met succes ingezet voor de bescherming van een belangrijk stukje natuur. Als dank krijgt u van de plaatselijke milieuverenigingen een groot pakket biologische voedingswaar door een vertegenwoordiger van deze verenigingen thuis aangeboden. Aanvaardt u dit geschenk?*

III. Geschenken, diensten en uitnodigingen (vv)

- Dilemma 2 (uitnodiging)
 - *U wordt door een projectontwikkelaar uitgenodigd voor een netwerklunch met enkele andere personen uit de bouwwereld. De bouw valt binnen uw aandachtsgebied/portefeuille en de lunch is een uitgelezen gelegenheid om op de hoogte te raken van wat er speelt binnen de sector. Wat doet u?*

IV. Gemeentelijke voorzieningen en bestuurlijke uitgaven

- Gemeentewet
 - Vergoedingen alleen op grond van gemeentelijke verordening (=rechtspositieverordening)

IV. Gemeentelijke voorzieningen en bestuurlijke uitgaven (vv)

- Gedragscode
 - Gemeentelijke voorzieningen
 - Geen gebruik van maken voor privé of partij
 - Declaraties
 - Niet declareren wat anderszins al wordt vergoed
 - Alleen declareren als hoogte en functionaliteit kan worden aangetoond
 - Terughoudend declareren op grensvlak privé/publiek
 - Bij twijfel overleggen in presidium
 - Dienstreizen (m.n. college)

V. Houding en gedrag algemeen

- Gedragscode
 - Integriteitsvraagstukken
 - Twijfel t.a.v. jezelf > bespreken fractie, griffier, bgm
 - Twijfel t.a.v. ander > bespreken met betrokkene, evt. daarna met griffier, bgm
 - Twijfels niet uiten in politiek debat en media
 - Taalgebruik
 - Niet kwetsen, beledigen
 - Verhoudingen
 - Hard op de inhoud, zacht op de relatie
 - Respectvol met en over elkaar spreken
 - Ambtenaren
 - Niet openlijk diskwalificeren, respectvol mee omgaan
 - Samenleving
 - Dienstbaar, open/onbevangen, oog voor wat er leeft en gedaan wordt

Verdere oriëntatie

- Leeromgeving RIS
 - Dilemmakaarten
 - Handreiking integriteit
- <https://huisvoorklokkenluiders.nl/>
- <https://vng.nl/toolkit-integriteit-bestuurders>
- <https://www.steunpuntintegriteit.nl/>

Vragen??